



L'ESTARTIT
és patrimoni pesquer

ESO PROFESSORAT
Aprenem amb l'Estar i en Tit



Ajuntament de
Torroella de Montgrí



Unió Europea
Fons Europeu
Marítim i de la Pesca



Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural



La creació d'una oferta pedagògica i turística sobre el patrimoni natural i pesquer a l'Estartit, és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de la Pesca.
Ajuntament de Torroella de Montgrí, l'Estartit
Continguts i disseny: Gisfera, 2023

Abans de començar...

Us oferim una proposta autoguiada per tal de descobrir de manera dinàmica el patrimoni pesquer de l'Estartit. A partir de la informació que trobareu a diferents cartells informatius, ubicats al nucli i al passeig marítim, i de les activitats que us proposem en aquest dossier, coneixereu diferents aspectes relacionats amb la vida pesquera de l'Estartit.

Aquesta proposta pedagògica està pensada perquè els i les docents tingueu un contingut i un material pedagògic de suport per poder transmetre una vessant de descoberta i promoure un aprenentatge actiu de l'alumnat.

El plantejament de la proposta permet l'opció de fer només una part del recorregut i algunes de les activitats, si per temps o logística del grup no fos possible fer-les totes.

Esperem que aquesta iniciativa complementi les vostres vivències i aprenentatges a l'Estartit.



L'activitat està plantejada perquè el grup classe s'organitzi en subgrups d'entre 4-6 alumnes (segons les característiques del grup) i a través de les indicacions que trobaran en les fitxes, anar resolent les preguntes plantejades.

En aquest cas, al tractar-se d'una proposta destinada a l'alumnat d'ESO (1er-4rt), el professorat haurà de gestionar l'autonomia del grup segons les característiques d'aquest. Donant més o menys pautes i/o llibertat d'organització segons es cregui convenient.

Per tal de seguir l'itinerari marcat, haureu de saber orientar-vos al mapa i anar seguint les indicacions que hi trobareu i en paral·lel el guió de l'itinerari pedagògic, que us explica les activitats que heu de fer.

Al mapa s'indiquen els diferents punts on haureu de parar per trobar les respostes a les preguntes plantejades. La idea és que comenceu i acabeu tots al mateix punt: inici cartell 2 i final cartell 8. La velocitat a la que anireu resolent les preguntes variarà segons el grup.

Abans de començar amb les activitats, agafeu el mapa i orienteu-vos bé. Intenteu ubicar els 4 punts cardinals i col·locar el mapa com correspondria segons això. Visualitzeu els 5 punts de parada que teniu i planifiqueu la ruta que voleu fer. No hi ha un ordre determinat, podeu fer-ho com més us convingui, però heu de passar per cada un dels 5 punts indicats i allà realitzar-hi l'activitat proposada.

ACTIVITAT 1 - LES TAVERNES

En aquesta activitat es treballarà la vida dels habitants de l'Estartit, quan encara era una població en la que la principal activitat econòmica era la pesca. I més concretament, per parlar del que feien aquestes persones quan no podien sortir a mar o quan ja acabaven la seva jornada laboral de pesca.

Per altra banda, la proposta conduirà a reflexionar sobre la diferència entre els usuaris de les tavernes fins a mitjans del segle passat i l'actualitat. Per tal de poder parlar del canvi d'activitat econòmica principal dels habitants, passant de la pesca i derivats, al turisme.

LLoc: Al passeig marítim, cartell Patrimoni Pesquer 2

Temps aproximat: 10-15 min

Material necessari: guió oferta pedagògica i cartell número 2

PREGUNTA

Si us poseu mirant cap al poble, entre l'oficina de turisme (a la vostra esquerra) i fins on us arriba la vista mirant cap a la dreta,

- a.- Quants bars i restaurants podeu comptar?**
- b.- Creieu que n'hi ha més ara o quan es va fer la fotografia del plafó?**
- c.- Podeu identificar en l'actualitat el restaurant que surt a la fotografia?**
- d.- Quants anys diríeu que té aquest establiment? Com ho podríeu esbrinar?**

RESPOSTA:

- a.- El nombre variarà una mica segons el que arribi a veure l'alumnat, però n'hi ha molts més ara.*
- b.- N'hi ha més ara. Abans tot el poble estava centrat en la pesca i actualment en el turisme.*
- c.- Restaurant fonda Montserrat, va ser fundada l'any 1939*
- d.- El local ja era un restaurant de L'Estartit als anys 20, l'any 1939 va passar a dir-se com la coneixem encara avui dia: Fonda Montserrat. A mesura que les èpoques i les necessitats dels clients canviaven: es va afegir sala de ball, zona de cafè, sumat a la part de la taverna de tota la vida.*



ACTIVITAT 1 - LES TAVERNES

PREGUNTA

Mireu els noms de tots els restaurants i bars que veieu des d'aquí.

a.- En quins idiomes estan?

b.- Com és que molts dels locals tenen noms en idiomes diferents del català i el castellà?

Resposta

a.- Català, castellà, anglès, francès, alemany...

b.- Perquè a causa del turisme, molts dels locals tenen noms en altres idiomes per fer-los més atractius pel turisme estranger.

PREGUNTA

Mirem les persones que surten en la fotografia:

a.- Hi ha dones?

b.- Qui creieu que normalment anava a la taverna, els homes o les dones? Perquè? Creieu que avui en dia ha canviat?

Resposta

a.- Homes i dones, segurament gent de l'Estartit, d'aquella època.

b.- Generalment eren els homes qui estaven a les tavernes, mentre les dones feines tasques de la casa i estaven amb els fills i filles.



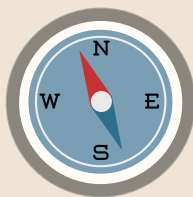
ACTIVITAT 2: EL PORT DE L'ESTARTIT

Per poder continuar comparant la vida del passat i d'ara a l'Estartit, en aquesta activitat us proposem fer una dinàmica per comprendre la funció del port i el perquè de la seva orientació.

Lloc: Port de l'Estartit, cartell Patrimoni
Pesquer 3

Temps aproximat: 10-15 min

Material necessari: guió oferta pedagògica, cartell 3, brúixola, imatge de la rosa dels vents amb el noms dels vents.



PREGUNTA

Amb l'ajuda d'una brúixola, haureu de determinar l'orientació exacta del port. I comparant la informació que us dóna aquest aparell de mesura i la rosa dels vents.

De quin vent penseu que protegeix el poble, principalment, el port? Vent del nord, del sud, de l'est o de l'oest?

RESPOSTA

El port protegeix principalment el poble de les llevantades. És a dir, del vent de l'Est. Un vent que ve de mar i provoca onades molt grans.



Per recordar com ens hem d'orientar bé, farem una prova. Ens col·locarem mirant al sud. Un cop ben orientats, situarem l'est a la mà Esquerra, l'oest a mà dreta i el nord darrere.

ACTIVITAT 2: EL PORT DE L'ESTARTIT

A l'Empordà anomenen l'estat de la mar de diferents maneres.

- *Bon temps -mar en calma-*
- *Trangolet -ones fins a 0,5m. d'altura*
- *Tràngol -ones de 0,5 a 1m*
- *Trangolàs -ones de 1 a 2m*
- *Maregassa -ones de 2 a 3m*
- *Temporal -ones superiors a 3m*

PREGUNTA

Si mireu cap a les illes Medes, ara com diríeu quin és l'estat del mar?



Si no ho teniu clar, podeu preguntar a algun/a treballador/a de port o pescador/a que veieu poder us pot ajudar a respondre.

RESPOSTA

ACTIVITAT 3: ARTS DE PESCA

Seguint direcció a les illes Medes arribarem a la zona del port on hi ha les úniques barques que tenen permís de pesca professional a la zona de les Illes Medes.

Aquí, treballarem els tipus de barques que podem trobar al Port de l'Estartit.

En aquest port només hi ha pesca artesanal. Aquesta utilitza arts de pesca respectuoses amb l'ecosistema. I així, les poblacions de peixos futures no es veuen tan afectades.

Lloc: Port pesquer, cartell Patrimoni
Pesquer 4

Temps aproximat: 30 min

Material necessari: guió oferta pedagògica, cartell 4 i targetes amb els noms dels tipus d'embarcacions+números codis.

PREGUNTA

Mireu les embarcacions que hi ha en aquesta part del port. Quin és el tipus més present avui en dia en aquest port?

Per què creieu que és així?

Creieu que fa un segle era igual la proporció?

RESPOSTA

Sobretot al port podem veure embarcacions privades d'oci. fa un segle només hi havia barques de pesca

PREGUNTA

Si us hi fixeu en les embarcacions veureu que totes tenen un número. Heu de relacionar cada un dels números amb els tipus d'embarcacions:

2º
8º
6º-7º
3º

Pesca professional
Transport de passatgers
Embarcacions oficials
Recreativa

RESPOSTA: 3º=Pesca professional, 6º-7º=Recreativa, 8º=Embarcacions oficials, i 2ª= Transport de passatgers

ACTIVITAT 3: ARTS DE PESCA

Abans, les tasques de pesca també estaven repartides entre els diferents integrants de les famílies.

PREGUNTA

Els nens i nenes també ajudaven! Fixeu-vos en la fotografia dels dos nens i la nena a les roques. Què us sembla que estan fent?

RESPOSTA

Estan pescant amb canya. Per ajudar també a la família

PREGUNTA

Les direccions a mar tenen noms diferents. Heu dE situar aquests 4 noms a la barca.

Popa

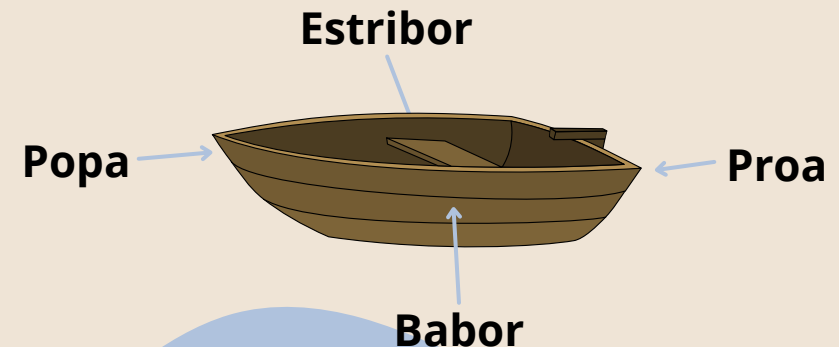
Proa

Babord

Estribord

RESPOSTA

Popa. Part de darrere d'una embarcació. Proa. Part de davant d'una embarcació. Babord. Mirant des de popa fins la proa, la part de l'embarcació que queda a mà esquerra. Estribord. Mirant des de popa fins la proa, la part de l'embarcació que queda a mà dreta.



ACTIVITAT 4: LA SALAÓ, ELS "AMERICANUS" I LA PEROLA

Ara ja dins del nucli urbà, podrem anar seguint la història de la vida de la gent del poble de l'Estartit. Com hem dit, la gent, abans, vivia sobretot de la pesca, i entre el carrer de les illes i el de Sta Anna hi podem trobar vestigis d'aquelles èpoques.

Lloc: Cartells Patrimoni Pesquer 5 i 6

Temps aproximat: 20 min

Material necessari: guió oferta pedagògica, cartells 5 i 6, tros de xarxa negra i tros de xarxa blanca, tela simulant el color dins de l'aigua de mar.



Col·loqueu-vos davant del plafó 5, i tot mirant la fotografia del carrer que hi apareix, us proposem que mireu d'identificar quines són les cases que hi apareixen.

Ara si continueu endavant, fins a la casa gran que hi ha al final del carrer (té la façana de color ataronjat).

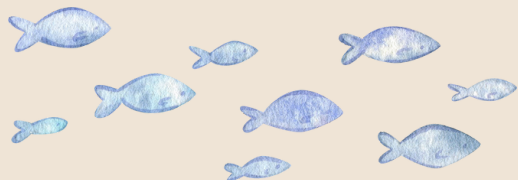
PREGUNTA

Què en diríeu? Creieu que aquesta és una casa de pescadors, o poder de gent molt rica?

RESPOSTA

Les cases dels americanus eren de gent que s'havia fet rica. Aquesta casa de color taronja la van construir dos germans que van anar a Amèrica i van fer fortuna allà.

ACTIVITAT 4: LA SALAÓ, ELS "AMERICANUS" I LA PEROLA



Ara us toca buscar el cartell 6!

Us heu de col·locar amb l'esquena a la façana de la casa dels indians. Mireu al mapa i decidiu cap on heu d'anar. A veure si el trobeu...

Aquí, dins d'aquesta torre, abans d'haver-hi un rellotge, hi havia una "perola". Era un lloc on s'hi feia una cosa important per a assegurar l'èxit de la pesca. Per resoldre-ho, us preguntem:

PREGUNTA

Per què han de ser fosques les xarxes de pesca?



Us donem una pista: Col·loqueu la xarxa negra i la xarxa blanca sobre la tela de color de mar. Quina creieu que deuen veure menys els peixos dins l'aigua?

RESPOSTA

La negra, per això els i les pescadores tenyien les xarxes de color fosc.

ACTIVITAT 5: PLAÇA DE L'ESGLÉSIA I CARRER DE STA ANNA

Ara ja arribats al final del recorregut proposat, toca fer una reflexió conjunta i comentar les respostes que heu donat en cada una de les activitats.

LLoc: Plaça de l'església, cartell Patrimoni Pesquer 8

Temps aproximat: 20 min

Material maleta: guió oferta pedagògica, cartell 8



JUGUEM!

Aprofitant que aquí tenim espai i hem estat parlant de xarxes, pesca i peixos... anirem a veure si ho heu entès tot. Per a esbrinar-ho us proposem un joc de preguntes per equips, a veure quin és el que respon abans i correctament!

Pregunta 1: Com es deia el restaurant que surt al plafó 2 i que encara trobem obert actualment?

Resposta: *Restaurant Montserrat*

Pregunta 2: Com es diu el vent que ve de l'est?

Resposta: Vent de llevant

Pregunta 3: Què és la maregassa?

Resposta: *És un estat de la mar, amb ones de 2 a 3m.-*

Pregunta 4: Recordeu el codi numèric de les embarcacions de pesca professional?

Resposta: 3

Pregunta 5: Què era la "perola"?

Resposta: *Recipient on es tenyien les xarxes dels pescadors*

ACTIVITAT 5: PLAÇA DE L'ESGLÉSIA I CARRER DE STA ANNA

REFLEXIÓ FINAL

L'economia de l'Estartit, inicialment es basava en la pesca i ús dels recursos naturals de l'espai. Ara principalment és una economia que se sustenta en el turisme. Doneu un pro i una contra de les dues fonts d'economia: la pesca en el passat i el turisme actualment.

RESPOSTA

Un pro i una contra per a cada una de les dues economies.

Penseu que actualment encara hi ha diferències econòmiques entre la població, igual com quan hi havia els Americanus i la gent que restava treballant al poble d'on era originari/ària?